

Formalment, en la societat existeix una certa acceptació de l'homosexualitat, però no passa de ser una tolerància molt superficial i gens treballada en molts àmbits rurals, i són poques les persones que finalment s'empoderen de la seva sexualitat i la fan pública, assumint el rebuig social que comportarà.

Una companyia molt especial

Curiosament, en el passat, la invisibilitat podia comportar certs beneficis a l'hora d'ocultar les relacions de parella, doncs es considerava que, «pobretes, totes soles, sense cap home, al menys es fan companyia l'una a l'altra». Però avui les lesbianes volen exercir el seu dret a l'amor de manera clara, i això implica fer visible la seva sexualitat, cosa que incomoda a les ments conservadores. Una activista va escriure ja fa uns anys: «La veritat és que per ser lesbiana en un poble, 'només' cal una mica de paciència al principi, un porró de paciència durant el procés, i una quantitat còsmica de capacitat de riure».

Són molt pocs els estudis que parlen sobre l'evolució dels matrimonis lèsbics, doncs no deixa de ser un fenomen relativament recent. Tot i així, l'estudi *Les relacions de matrimonis homosexuals i les seves ruptures*¹ indica que els primers anys de vigència de la llei, la proporció entre matrimonis d'homes i dones s'inclinava cap als primers (de cada tres matrimonis, dos eren entre homes i un entre dones), però l'any 2014 estaven repartits gairebé al 50%. I estudis més recents indiquen que avui hi ha més matrimonis entre lesbianes que entre gais.

Pel què fa als divorcis, l'estudi indica que les dissolucions de matrimonis entre dones són processos que compten amb un alt grau d'acord formal. Des que es registren, els divorcis de mutu acord sempre superen el 80 per cent del total, havent-se estabilitzat, en els últims anys, en un 85 per cent. I finalment, totes les dades publicades fins ara indiquen que es produeixen molts més matrimonis a les grans capitals que a les ciutats mitjanes i petites, i moltíssims més que als pobles i l'àmbit rural. Una dona, lesbiana, que visqui a pagès i que a més vulgui casar-se amb la seva parella, ho té quatre cops més complicat que un home que vulgui casar-se en qualsevol indret de la nostra geografia. ■

1. *Les relacions de matrimonis homosexuals i les seves ruptures*, de J.M. Jimenez Cabello (2016).

Famílies de primera

Bastants anys abans de la legalització del matrimoni entre parelles del mateix sexe, les parelles de lesbianes o les lesbianes soles, si sentien un fort desig de ser mares, buscaven la manera de ser-ho sense haver de renunciar a tenir una relació lèsbica. Eren, però, una minoria dintre d'una altra minoria, les lesbianes que mai no volien tenir fills i les que es negaven a si mateixes aquesta possibilitat sols pel fet de ser lesbianes. La negació d'aquest dret va marcar generacions de lesbianes que van sumar-se a la crida feminista contra el patriarcat com una veu d'auxili que les alliberés de la terrible pressió de «no poder ser» mares i tenir la seva pròpia família juntament amb una altra dona. Aquestes filles i fills ens van donar la força per exigir la protecció deguda en una democràcia encara jove i que ens prometia llibertat per «ser». El 2005, amb la modificació de la llei de matrimoni, semblava culminar aquests desitjos de llibertat i per fi donava la protecció legal pels infants i també pels adults com a unitat familiar a tots els efectes. Dotze anys després se'ns plantegen molts més reptes per tenir la consideració de famílies de primera i no de segona: l'atenció sanitària no discriminatòria per dones lesbianes que sembla que arriba però molt a poc a poc; la inclusió dels nous models familiars a les escoles dels nostres infants; i la falta de aprofitament social que haurien de tenir les noves famílies pel que fa a trencament dels rols patriarcals en el si d'una societat profundament masclista i homòfoba. Les dones, lesbianes i amb fills tenen molts matisos per aportar a una societat que vol ser més igualitària i més democràtica, hem de tenir-ho present.

Katy Pallàs
Presidenta de l'Associació de Famílies LGBTI

Existeix la creença de que lluny de les grans urbs ser homosexual o transsexual és complicat, doncs una ciutat com, per exemple, Barcelona, et permet l'anonimat i no et cal lluitar constantment contra l'homofòbia. És cert? És un tòpic ja superat? A COLORS DEL TERRITORI volem conèixer la realitat de les persones LGTBI que viuen al camp i iniciem un conjunt de reportatges que, en forma de recorregut per la nostra geografia, parlaran amb persones que han optat per romandre al seu entorn. Primera parada d'aquesta ruta, un petit poble de l'entorn de Lleida i el Joan, un home gai de 33 anys.

per Abel Huete Martínez

HI HA UN GAI AL POBLE

LA DIFICULTAT DE SORTIR DE L'ARMARI EN L'ÀMBIT RURAL

Boira i fred a l'hivern. Calor i cel clar a l'estiu. Les terres de Lleida són així. Sembla que el mateix clima reafirma la idea que als seus habitants els costa digerir els clars-obscurs; la tardor i la primavera són simplement conceptes i no realitats. Els termes mitjos són difícils d'assimilar, i això ajuda a entendre la manera de funcionar de la gent d'aquí.

A més, existeixen connexions entre totes les persones de l'entorn geogràfic de Lleida. «Tots ens coneixem», diuen les males llengües, i l'actitud impregnada en la manera de fer de la gent es regeix pel dogma: «Fes el que vulguis però no facis soroll perquè tothom farà bugada del què facis o diguis». Sempre hi ha una alerta que s'activa quan algú vol transgredir la norma social imposada. I per adobar-ho, el cultiu de les terres ha potenciat que és mantingui un patriarcat cultural: l'home llaurant i la dona guardant la casa i els fills. I punt. La pau dels pobles no pot ser destorbada.

El Joan prefereix mantenir el seu anonimat per evitar que el senyalin amb el dit al seu poble.

Sense opció de futur

Això ho sap molt bé el Joan, de 33 anys: «El pare treballava al camp, la mare a casa. L'avi al camp i l'àvia a casa. El pare es diu Joan, l'avui es diu Joan i jo... també. El que s'esperava de mi era senzillament això, que seguís amb la tradició, que treballés al camp, que em casés i que la meua dona cuidés la casa i, evidentment, que el meu fill es digués Joan. Però ni dona, ni camp. Jo volia ser fotògraf».

El Joan viu a un petit poble, el nom del qual ens ha demanat que no citem, precisament, per mantenir el seu anonimat. «De Lleida ciutat només ens separen vint minuts en cotxe, però per a mi, anar-hi era com viatjar al futur», i afegeix: «Ens hi desplaçàvem només quan era imprescindible. A la mare no li agradava la gent, deia que al poble ja ens coneixien i aquí tothom mirava i tafanejava. "Portat bé, fes el favor", aquesta era la seva premissa. Ens mudàvem amb la roba dels diumenges i fingíem que érem com "tots els altres" rics agricultors que anaven a la ciutat a fer coses importants».

Una sortida de l'armari traumàtica

Al principi, el Joan va mantenir en secret la seva orientació sexual, però va arribar un dia en que la cosa no s'aguantava per enlloc: «L'escola va acabar i tothom tenia clar que al juliol em posaria a les ordres del pare per convertir-me en el seu relleu. M'hi vaig negar dient: "Vull ser fotògraf i, a més, m'agraden els

nois". La mare va plorar durant dos dies seguits i el pare va deixar de dirigir-me la paraula. El veia al tros llaurant la terra amb ràbia. La setmana següent tot havia tornat a la normalitat, em quedava clar que no estaven disposats a tornar a parlar del tema». Allò que és desconegut provoca incertesa i por, temor a que les coses canviïn, i s'intenta mantenir l'estatu quo. Aquest ha sigut el *background* de les persones que han crescut a l'entorn de Lleida, el silenci com a resposta.

Però el Joan no estava disposat a deixar les coses així. «Tot sopant vaig reprendre la conversa. "Tal com us vaig dir, vull ser fotògraf i m'agraden els nois". Les agulles del rellotge es van parar, el pare va donar un cop de puny a la taula, vermell com no l'havia vist mai. Amb els ulls plens de llàgrimes, em va mirar amb foc a les pupil·les mentre la mare es tapava la cara amb les mans. "No penso consentir que converteixis aquesta família en la vergonya del poble! No consentiré que ningú sàpiga res d'això, ho entens? Si vols convertir-te en un indesitjable, en un poca vergonya, ja pots agafar la porta i fotre el camp però no vull sentir una paraula més de tot això!" L'endemà vaig agafar la porta de casa i me'n vaig anar a viure a Barcelona».

Fugida i retorn

El Joan encara transpira ràbia i dolor a l'evocar aquella època: «A Barcelona vaig començar una nova vida. Tenia 18 anys. Allà

vaig trobar-me amb coneguts lleidatans que havien fet l'èxode pel mateix motiu, ens consolàvem els uns als altres. Al cap dels anys he tornat al poble; tothom sap qui sóc, però ningú diu res. Sé perfectament les cartes que he de jugar: No parlis de res del que fas, de res del que ets», i afegeix: «Quan passo la porta de la casa dels pares, el pare em saluda com si no hagués marxat, no em pregunta com estic ni com em va la vida. La mare em cuina i el pare em porta al tros perquè l'ajudi. I prou. Sé que ploren moltes nits perquè no sóc com havien previst. Jo també ploro de vegades perquè sé que l'únic que esperen de mi és silenci». Malauradament, 15 anys no han servit per curar una homofòbia integrada en l'ADN d'un petit poble a 20 minuts de Lleida.

En totes les terres de Lleida només existeix un espai d'oci nocturn LGBTI específic, tot i que, curiosament, quasi mai hi trobes gent del col·lectiu. «I si em veuen i lliguen caps? No gràcies», expliquen persones encara molt armartitzades. És obvi que queda molta feina per fer per tal d'eradicar l'homofòbia, al menys a Lleida i el seu entorn. Per això, l'aparició l'any 2016 de l'associació Colors de Ponent, amb seu al centre cívic de la Mariola de Lleida, ha suposat un important revulsiu, un despertar de la visibilització. En poc temps, s'ha convertit en un important referent local per a les persones LGBTI que han decidit viure la seva identitat de gènere o orientació sexual a casa seva, i s'han negat a exiliar-se en l'anonimat de la gran ciutat. ■